

Vilsandi tuletorn uues kuues

Vilsandi küla, Saaremaa vald, Saare maakond

Muinsuskaitse eritingimused: Madis Nõmm

Projekt: arhitekt Vladimir Orlov ja insener Aivo Raud

Ehitustööd: Scandec Ehitus OÜ

Muinsuskaitsejärelvalve: Toomas Rihvk
(AS Infragate Eesti)

Tellijä: Veeteede Amet

1. Tuletorn pärast restaureerimist. Foto Aivo Raud

Vilsandi tuletorni kompleks koosneb 12 ehitisest, millest enamik on viimase kümne aasta vältel põhjalikult restaureeritud. Eelmisel aastal jõudis järg 1809. aastal ehitatud tuletorni kätte, mida on 210 aasta jooksul kaks korda kõrgemaks ehitatud ja palju kordi remonditud.

UURINGUD JA AVASTUSED

Restaureerimistöökdeks valmistumisel alustati hoone 3D-möödistamisest. Juba aasta varem katsetati seinal krohviretsepti, et leida segu, mis peab vastu keerulistes oludes – tugevas vihmas ja meretuultes. Enne tööde algust tehti hoones põhjalikud viimistlusuuringud. Konstruksioonide avamisel jõuti mitme avastuseni: torni alumist osa ümbritsev vöö oli pealt kaetud kolme ritta paigutatud dolomiitplaatidega ning torni esimese ehitusjärgu (s.o viienda ja kuuenda korruse vahel) katusekonstruktsiooni talaotsad olid kivimüüri sees endiselt säilinud. 1817. aastal kord juba kõrgendatud hoonele ehitati tuletornide moderniseerimise laines 1870. aastal peale veel üks korrus ja laternaruum. Kõigile üllatuseks oli juba sel ajal läbi mõeldud tuletorni ventileerimine. Laternaruumi kuplikujulise katuse kohale kavandatud tuulutusrestiga kera oli aga aastaid tagasi laagritelt maha libisenud ega pöörelnud enam, mistõttu tuulutus ei toiminud. Tööde käigus taastati algne olukord ning ventilatsioonisüsteem pandi tööle nii, nagu alguses kavandatud.

KROHVI-, PUIDU- JA PLEKITÖÖD

Umbes pool aastat väldanud restaureerimistöökde ajal puhastati tuletorn nii seest kui ka väljast lahtisest lubikrohvist ja seda katnud tsementkrohvist. Viimane oli põhjustanud sooldumise ja seina sisepinnal laialdase vetika vohamise. Algne krohvikihht oli välisküljel üllatavalt õhuke, kohati vaevu u 5 millimeetrit. Tuletorn ise on ehitatud kohalikust Vilsandi paekarjäärast pärit materjalist, mis on äärmiselt tugev ja tihe.

2

3

4

Krohvitööde kõrval oli mahukas tööloik puitosade restaureerimine. Proteesiti ja asendati hulk puittrepi detaile, põrandalauu ja talasid. Aknad puhastati vanast värvist ja proteesiti ning paigaldati uuesti kititud klaasid ja metalldetailid. Kuna osa laternaruumi aknaklaasidest oli purunenud ja asendatud, otsustati kestva lahenduse nimel kõik klaasid isepuhastuvate klaaside vastu välja vahetada, mis teeb tuletorni hooldusvabamaks.

Torni kupliilt pleki eemaldamisel selgus ootamatult, et metallist kandekonstruktsioon on kohati läbi roostetanud ja selle osad on vaja asendada. Vaskpleki avamisel purunes osa neetidest, kuid pleki uuesti kinnitamisel õnnestus siiski neist hulk ära kasutada. Korrastati veel vana vihma-veerenn koos torudega ja restaureeriti peaukse kohal olev varikatus. Peaaegu kõik metallkonstruktsioonid puhastati madalsurveviivapritsiiga Rotec-meetodil.

OHUTUS

Külastajate ohutuse tagamiseks kõrgendati laternakorrust ümbritsevat metallpiiret ning lisati laternaruumi vahekorruusel tasapindade vahele võre. Et ehitist oleks turvaline külastada eri vanuses inimestel, paigaldati ka puittrepi ja käsipuu vahele metallvõre.

Nüüd paistab Vilsandi tuletorni uues valges rüüs kaugele ja ootab küllastajaid endaga lähemalt tutvuma.

2. Tellingutes tuletorni tööde ajal. Fotod Keidi Saks
3. Kupliilt plekitahvlite eemaldamise käigus selgus, et konstruktsioon on kohati läbi roostetanud ja vajab asendamist
4. Tuletorni tippu paigaldati koopia selle algsest tuulelipust, mis oli pikka aega olnud muusik Jaan Tätte käes. Oma koha leidsid ka vasest ventilatsioonirestide osad, mida oli aastaid alles hoidnud saarevaht Avo Piisk
5. Vilsandi maastik tuletorniga. Foto Aivo Raud

5

